

POSTANOWIENIE

Dnia 17 stycznia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie, Wydział VII Karny Odwoławczy, w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Lutostańska,
Protokolant: st. sekr. sąd. Elżbieta Łotowska,

po rozpoznaniu w sprawie cudzoziemki S. S. oraz pozostającej pod jej opieką małoletniej córki N. S.,
zażalenia pełnomocnika cudzoziemki na postanowienie Sądu Rejonowego w Kętrzynie z dnia 24 listopada 2021 r., sygn. akt II Ko 1889/21 w przedmiocie przedłużenia pobytu w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców,

postanawia:

- I. na podstawie art. 437 § 2 kpk zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że uchylić stosowany wobec cudzoziemki S. S. oraz pozostającej pod jej opieką małoletniej córki N. S., środek w postaci pobytu w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców;
- II. na podstawie art. 88 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zobowiązać cudzoziemkę S. S. oraz pozostającą pod jej opieką małoletnią córkę N. S. do zamieszkania w Ośrodku Receptyjnym Podkowa Leśna-Dębak 05-805 Otrębusy oraz zgłaszania się 2 razy w tygodniu placówce Straży Granicznej właściwej dla miejsca pobytu;

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Kętrzynie postanowieniem z dnia 24 listopada 2021 r. sygn. akt II Ko 1889/21 orzekł o przedłużeniu pobytu cudzoziemki S. S. oraz pozostającej pod jej opieką małoletniej córki N. S. w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców na okres 90 dni tj. od dnia 8 października 2021 r. do dnia 5 stycznia 2022 r. godz. 12:00. W uzasadnieniu Sąd wskazał, że wobec cudzoziemki zostało wszczęte postępowanie w przedmiocie udzielenia ochrony międzynarodowej, a przy tym zachodzą okoliczności wymienione w art. 87 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył pełnomocnik cudzoziemki zaskarżając orzeczenie w całości na jej korzyść. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił rażąco obrazę wskazanych niżej przepisów, która miała wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:
- art. 88a ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP, poprzez przedłużenie pobytu cudzoziemki i jej małoletniej córki w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, pomimo tego, że w sprawie wystąpiła przesłanka wyłączająca, gdyż istnieje ryzyko spowodowania niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia cudzoziemki i jej córki. Tym samym nie powinna być przetrzymywana w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców;

- art. 88b ust. 2 w zw. z art. 88 ust. 1 i art. 88a ust. 1 ustawy o ochronie poprzez błędną analizę stanu faktycznego i niezastosowanie w sprawie środków alternatywnych dla detencji, wobec błędnego stwierdzenia, że brak stałego miejsca pobytu i środków finansowych wyłącza możliwość zastosowania tych środków, podczas gdy cudzoziemka jako osoba wobec której toczy się postępowanie o udzielenie ochrony międzynarodowej, ma prawo do świadczeń socjalnych, w tym prawo do świadczeń pieniężnych jak również ma możliwość zamieszkiwania w otwartym ośrodku dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej prowadzonym przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców;
- art. 94 § 1 pkt 5 oraz 251 § 3 k.p.k. poprzez nieprawidłowe uzasadnienie postanowienia i brak wskazania przyczyn, dla których konieczne jest zastosowanie środka izolacyjnego, mającego charakter ultima ratio;
- art. 401 ust. 4 ustawy o cudzoziemcach oraz art. 8 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz art. 3 ust. 1 Konwencji o prawach dziecka poprzez całkowite pominięcie badania sytuacji małoletniej córki cudzoziemki, nie wzięcie pod uwagę zasady najlepszego zabezpieczenia interesów małoletnich dzieci cudzoziemki, pomimo takich obowiązków leżących na Sądzie;
- art. 72 ust. 3 Konstytucji RP oraz art. 12 Konwencji o prawach dziecka poprzez nie umożliwienie wyrażenia córce cudzoziemki swojego stanowiska w ramach postępowania; w szczególności poprzez nie przesłuchanie jej.

Mając na względzie powyższe zarzuty pełnomocnik cudzoziemki wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uchylenie stosowania wobec cudzoziemki i jej córki środka w postaci pobytu w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, nie uwzględniając wniosku Komendanta Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej o jego przedłużenie, doręczenie wniosku Komendanta o przedłużeniu okresu pobytu cudzoziemce o ośrodku strzeżonym, zarządzenie doprowadzenia cudzoziemki i jej córki na posiedzenie w przedmiocie niniejszego zażalenia, wyznaczenie cudzoziemce tłumacza języka perskiego oraz o zwrócenie się do Urzędu ds. Cudzoziemców o przekazanie informacji jakie informacje i kiedy będą zbierane wobec cudzoziemki, na których to oprzeć się ma wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie pełnomocnika cudzoziemki okazało się zasadne, skutkując koniecznością zmiany zaskarżonego postanowienia o przedłużeniu pobytu cudzoziemki i jej małoletniej córki w strzeżonym ośrodku poprzez uchylenie tego środka i zastosowanie środków alternatywnych do detencji.

Na wstępie podkreślić jednak należy, że słusznie ustalił Sąd I instancji w treści zaskarżonego postanowienia, że w realiach analizowanej sprawy spełnione zostały przesłanki z art. 89 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym w przypadku gdy cudzoziemiec przebywający w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców wskutek wykonania postanowienia sądu, wydanego na podstawie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, sąd wydaje postanowienie w sprawie przedłużenia okresu pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców, w przypadku gdy zachodzi którakolwiek z okoliczności, o których mowa w art. 87 ust. 1.

Zarazem jednak, zasadnie wskazano w treści środka odwoławczego, że wydając zaskarżone rozstrzygnięcie, Sąd nie poczynił dostatecznych rozważań co do możliwości zastosowania wobec cudzoziemki i pozostającej pod jej opieką małoletniej córki środków alternatywnych do detencji. Podkreślić przy tym należy, że w przedmiotowej sprawie obecnie

wystarczającym jest zastosowanie wobec cudzoziemców środków, o których mowa w art. 88 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w postaci zobowiązania do zgłaszania się w określonych odstępach czasu do wskazanego organu i zamieszkania w wyznaczonym miejscu.

W myśl art. 89 ust. 7 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Sąd, rozpatrując wniosek o przedłużenie okresu pobytu wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, w strzeżonym ośrodku, ocenia, czy istnieje możliwość zastosowania środków, o których mowa w art. 88 ust. 1. W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie istnieje możliwość zastosowania wobec cudzoziemki i jej dziecka środka alternatywnego do detencji.

Należy mieć na uwadze, że cudzoziemka ma pod opieką córkę w wieku 7 lat, która według informacji przekazanych przez matkę choruje m.in. na bielactwo. Niewątpliwie przebywanie przez długi okres zarówno cudzoziemki, jak i jej dziecka, w zamkniętym ośrodku może negatywnie wpływać na ich stan psychofizyczny, w szczególności małej córki.

Rzecznik Praw Dziecka w wystąpieniu generalnym z dnia 06 marca 2018 r., podkreślił znaczenie art. 3 ust. 1 Konwencji o prawach dziecka, który stanowi, iż: „We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez (...) sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka”. Zasada ta, z mocy art. 9 oraz 91 ust. 1 i 2 w zw. z art. 241 ust. 1 Konstytucji RP stanowi część krajowego porządku prawnego i powinna być bezpośrednio stosowana, zaś w przypadku kolizji z przepisami ustaw – posiada pierwszeństwo. W analizowanym wystąpieniu zasygnalizowano konieczność wnikliwego badania, przy poszanowaniu zasady dobra dziecka, możliwości stosowania środków alternatywnych do detencji przy rozstrzygnięciu odnośnie do pobytu w strzeżonym ośrodku małoletnich cudzoziemców. O nieskuteczności środków alternatywnych do detencji nie może a priori przesądzać fakt, że cudzoziemka nielegalnie przekroczyła granicę państwową Rzeczypospolitej Polskiej.

Zagadnienie przedłużania detencji małoletnich cudzoziemców było również przedmiotem orzekania Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W wyroku z dnia 10 kwietnia 2018 r. Bistieva i in. p-ko Polsce (skarga nr 75157/14) Trybunał podkreślił, że umieszczenie dziecka w strzeżonym ośrodku nie stanowi zapewnienia najlepszego interesu dziecka. W pierwszym rzędzie należy rozważyć zastosowanie środków wolnościowych, zaś detencja powinna zawsze być rozwiązaniem, po które sięga się w ostateczności.

Mając powyższe na względzie, częściowo podzielać argumentację podniesioną w treści środka odwoławczego, zaskarżone postanowienie należało zmienić, uznając, że obecnie nie istnieją wystarczające przesłanki do kontynuowania stosowania wobec cudzoziemki oraz pozostającej pod jej opieką małoletniej córki środka detencyjnego w postaci pobytu w strzeżonym ośrodku w sytuacji gdy nie ma przeszkód, aby zastosować wobec wymienionych środków alternatywne przewidziane w art. 88 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Na koniec jedynie trzeba nadmienić, że cyt. ustawa oraz przepisy kpk formalnie nie przewidują konieczności osobistego uczestnictwa cudzoziemca w posiedzeniu sądu.

Należy także podkreślić, że konieczności udziału cudzoziemki w posiedzeniu sądu odwoławczego w przedmiocie zażalenia na przedłużenie okresu pobytu w ośrodku przepisy także nie przewidują. Takie prawo ma jedynie jej pełnomocnik i wnioskujący o przedłużenie pobytu.

W konsekwencji przedstawionych rozważań, orzeczono jak w punkcie I i II sentencji postanowienia.

